

Birkhoven, foto: Johan Evers

Evaluatie Groenvisie

Wat leren we van dit proces?

**Uitgave en rapportage in opdracht van de afdeling Bestuurlijke Ontwikkeling:
Onderzoek en Statistiek, gemeente Amersfoort**

Wieneke Friedel-de Bruin

Marlies Visser

Dorien de Bruijn

juli 2017

Inhoudsopgave

3

Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	5
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en beleidsmatige achtergrond	6
1.2 Opzet van het onderzoek	7
Resultaten	9
2. Samenwerking en ondersteuning.....	10
3. Rollen en kaders.....	12
4. Communicatie en informatie	14
4.1 Informatieverzameling	14
4.2 Communicatie door projectgroep.....	15
5. Eindresultaat en effect van het proces	16
5.1 Kwaliteit van het eindresultaat	16
5.2 Bijdrage proces Groenvisie aan samenwerking met de stad	17
5.3 Bijdrage proces Groenvisie aan breed gedragen visie	17
5.4 Bijdrage proces Groenvisie aan verbeteren van vertrouwen raad en stad versus de gemeente	18
Bijlage	20
Bijlage 1 Vragenlijst met antwoorden	21

Samenvatting

5

Het opstellen van een Groenvisie voor de gemeente Amersfoort is op een unieke manier tot stand gekomen. Uniek, omdat niet eerder bewoners, raadsleden én ambtenaren in één projectgroep samen aan een visie werkten. De Groenvisie is op 8 november 2016 vastgesteld door de gemeenteraad, waarna aan Onderzoek & Statistiek (O&S) is gevraagd om het proces te evalueren. Doel van de evaluatie is om succes- en verbeterpunten in kaart te brengen voor toekomstige vergelijkbare projecten.

Onderzoeksvragen

O&S heeft interviews gehouden en een digitale enquête afgenomen. De antwoorden hieruit zijn samengevoegd in dit rapport. Aan de orde kwamen vragen over hoe de samenwerking is verlopen, hoe iedereen zijn rol heeft ervaren, hoe de communicatie is ervaren en hoe men de kwaliteit van het eindresultaat beoordeelt.

Succesfactoren

Uit het onderzoek blijkt dat de meeste respondenten tevreden zijn over de vernieuwende manier waarop er is samengewerkt. De constructie van een projectgroep waarin zowel bewoners, als raadsleden, als ambtenaren zijn vertegenwoordigd heeft men als positief ervaren. Een aantal respondenten had in dit project een andere rol dan normaalgesproken. Zij hebben hun rol meestal niet als ongemakkelijk ervaren. Wel soms wat ongebruikelijk en onduidelijk, maar dat accepteerde men zoals het was. De werkvormen die zijn toegepast beoordelen de meeste respondenten ook als positief. Qua communicatie werd de diversiteit aan kanalen gewaardeerd. Tot slot zijn de meeste respondenten tevreden met het eindresultaat van de Groenvisie. Ze noemen daarbij vooral de toon van het stuk als positief.

Verbeterpunten

Als belangrijkste verbeterpunten noemen de respondenten dat zij graag meer tijd, meer ondersteuning op diverse terreinen en meer budget hadden gehad. Meer tijd voor een praktische vertaalslag. Meer ondersteuning onder andere op het gebied van participatiekennis en meer budget om ook bijvoorbeeld ondersteuning bij administratieve taken te kunnen regelen. Ook de rol van de faciliterend ambtenaar is een punt van aandacht. Hij heeft zijn 'dubbel rol' soms als lastig ervaren. Eveneens een verbeterpunt betreft de organisatie van de startbijeenkomst. Deze heeft een groot deel van de respondenten als 'chaotisch' ervaren. Ook gaven zij aan dat het onduidelijk was wat er met de opbrengst van de bijeenkomst zou gebeuren. Tot slot geeft men ten aanzien van het eindresultaat aan dat de Groenvisie wel een stuk concreter had gemogen. Er zijn nu geen keuzes gemaakt is een veelgehoorde opmerking.

1. Inleiding

6

1.1 Aanleiding en beleidsmatige achtergrond

Aanleiding

In januari 2015 is een initiatiefvoorstel van GroenLinks, SP en D66 voor het opstellen van een Groenvisie voor de stad aangenomen door de gemeenteraad. In dit bewonersinitiatief namen bewoners, raadsleden, wethouders en ambtenaren deel. De rol en taken van de lokale overheid veranderen en daarmee verandert ook de manier waarop de gemeente samenwerkt met bewoners, organisaties en bedrijven. Het initiatief voor de Groenvisie past in deze veranderende rol. De gemeente wil door deze nieuwe manier van werken tot breed gedragen besluiten komen en een effectieve vorm van besturen realiseren. Ook wil de gemeente hiermee, waar mogelijk, gezamenlijk met de stad maatschappelijke waarden creëren.

Op 8 november 2016 is de Groenvisie vastgesteld door de raad. De afdeling Bestuurlijke Ontwikkeling wil graag evalueren hoe dit proces is verlopen. Er is behoefte om na te gaan wat de succes- en verbeterpunten van het project zijn, hoe de samenwerking is verlopen, hoe iedereen zijn of haar rol in het proces heeft ervaren, hoe de communicatie is ervaren en hoe de kwaliteit van het eindresultaat door de betrokkenen wordt beoordeeld. Een evaluatie van het proces rondom deze vernieuwende manier van omgaan met bewonersinitiatieven, levert succes- en verbeterpunten op voor toekomstige vergelijkbare projecten. Onderzoek & Statistiek (O&S) is gevraagd om deze evaluatie uit te voeren.

Betrokken partijen bij de Groenvisie

Het bewonersinitiatief kende een *projectgroep*, met daarin een aantal bewoners (4-6 bewoners, wisselend in samenstelling), drie raadsleden (D66, SP en GroenLinks) en twee faciliterende ambtenaren. De projectgroep werd geadviseerd door een *klankbordgroep*. Hierin namen twee wethouders, twee raadsadviseurs en woordvoerders Groen van de gemeenteraad deel. De klankbordgroep controleerde of de door de gemeenteraad opgestelde kaders bij de ontwikkeling van de Groenvisie gehanteerd bleven. De *redactiecommissie* (twee raadsleden, twee bewoners en één lid van de projectgroep) hielden in de gaten of de Groenvisie qua inhoud voldeed aan de kaders van de Raad en de in de stad opgehaalde informatie. Verder zijn er tijdens een zevental themabijeenkomsten *bewoners* geraadpleegd. Tijdens deze bijeenkomsten hebben *vakambtenaren* inhoudelijke input gegeven. Deze vakambtenaren zijn tevens tijdens het proces door de projectgroep benaderd wanneer zij specifieke vragen hadden. Het initiatief heeft *professionele ondersteuning* gehad van het bureau De Zeven Zebra's en Kees de Heer (zelfstandige).

Proces van de totstandkoming van de Groenvisie

Binnen het project is allereerst veel informatie verzameld. Bij aanvang van het project is een startbijeenkomst georganiseerd waar alle bewoners die interesse hadden welkom waren. Bij deze bijeenkomst waren meer dan 100 mensen aanwezig, waaronder behalve inwoners ook wethouders, raadsleden, vakambtenaren, de projectgroep, de Zeven Zebra's en vertegenwoordigers van verschillende belangenorganisaties van binnen en buiten Amersfoort. Ook is er een website gemaakt waarop mensen reacties konden achterlaten.

Vervolgens zijn er zeven themabijeenkomsten georganiseerd, over zelfbeheer, ecologie, recreatief groen, eetbaar groen, klimaatadaptatie, water en bomen. Hierbij waren bewoners, de projectgroep en vakambtenaren aanwezig. Het bureau De Zeven Zebra's heeft van deze bijeenkomsten verslagen gemaakt.

Er zijn ook nog interviews gehouden met o.a. een jongere, de ondernemersvereniging, een woningverhuurder, projectontwikkelaar, ecooloog en groenondernemer. De interviews zijn uitgevoerd om diverse (tegen)geluiden op te halen. In de bijeenkomsten waren namelijk vooral bewoners vertegenwoordigd die zich betrokken voelen bij groen. Naast de bijeenkomsten en interviews zijn een aantal ideeën getoetst onder het AmersfoortPanel.

Eerste conceptvisie

Na afloop van de zeven bijeenkomsten heeft bureau De Zeven Zebra's een eerste conceptvisie gemaakt. De conceptvisie is voorgelegd aan de stad tijdens een verbindingbijeenkomst, waar bewoners, de projectgroep en vakambtenaren aanwezig waren. Ook na aanpassing door het bureau heeft de projectgroep de conceptvisie toch afgekeurd. De visie werd als onvoldoende Amersfoorts beschouwd en de input uit de verschillende (thema)bijeenkomsten kwam er onvoldoende in naar voren.

Vervolg tot tweede conceptvisie

Na het afkeuren van de eerste conceptvisie is de projectgroep meerdere keren bij elkaar gekomen. Tijdens deze afspraken heeft de projectgroep de structuur van de visie bepaald: welke thema's moeten in de visie worden opgenomen en welke inhoudelijke informatie moet hier per thema in ieder geval een plek in krijgen.

Er is nadien overwogen om de visie door twee vakambtenaren en twee inwoners te laten schrijven. Uiteindelijk is hier van afgezien omdat het dan toch een ambtelijk stuk zou worden in plaats van een visie door bewoners gemaakt. Bovendien werden er geen bewoners bereid gevonden om mee te schrijven aan de visie vanwege het grote tijdsbeslag.

Uiteindelijk is extra budget gevraagd voor het laten opstellen van de tekst door een externe schrijver. Uit drie kandidaten heeft de projectgroep gekozen voor een Amersfoortse schrijver die ook nauw betrokken is geweest bij het gehele project. Deze externe schrijver (Kees de Heer) werd door de projectgroep als voldoende betrouwbaar en onafhankelijk gezien. De geheel herziene versie is beoordeeld door de projectgroep en vakambtenaren. Hun feedback is door Kees de Heer in de visie verwerkt. Dit tweede concept is vervolgens opnieuw voorgelegd aan de stad. Vooraf aan deze bijeenkomst konden inwoners, organisaties, politieke partijen etc. tekstvoorstellen indienen (amendementen). Tijdens de slotbijeenkomst, waar bewoners, een wethouder, raadsleden en de projectgroep aanwezig waren, zijn alle amendementen in stemming gebracht. De amendementen die aangenomen werden, zijn verwerkt in de definitieve versie van de Groenvisie.

1.2 Opzet van het onderzoek

Voor de uitvoering van het onderzoek is gebruik gemaakt van een combinatie van kwalitatief (interviews, groeps gesprekken) en kwantitatief (vragenlijsten) onderzoek.

Kwalitatief onderzoek

Met de projectgroep en de groep vakambtenaren zijn groeps gesprekken gevoerd. De raadsleden en één faciliterende ambtenaar zijn ook apart geïnterviewd over hun specifieke en unieke rol in de projectgroep. Zij vervulden namelijk meerdere rollen tegelijkertijd (raadslid én projectgroeplid; ambtenaar én projectgroeplid). Eén van de twee faciliterende ambtenaren kon niet aanwezig zijn bij het groeps- en individuele interview. Ook de twee betrokken wethouders zijn apart geïnterviewd.

Om de anonimiteit van de respondenten te waarborgen, wordt iedereen met 'hij' aangeduid.

Kwantitatief onderzoek

Het kwantitatieve onderzoek is uitgevoerd onder de bewoners die een of meerdere themabijeenkomst(en) hebben bezocht, de woordvoerders Groen en de raadsadviseurs. Zij hebben op 12 april een mail ontvangen met daarin een link naar een digitale vragenlijst. In totaal hebben 30 van de 110 bewoners gereageerd, een respons van 27%. Van de 7 woordvoerders groen en 2 raadsadviseurs hebben er 3 de vragenlijst ingevuld, een respons van 33%. Dit is relatief laag. De meest waarschijnlijke verklaring hiervoor is dat het enige tijd geleden is dat deze groep actief betrokken was bij de Groenvisie. Vanwege de lage respons moeten de uitkomsten van de vragenlijst met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. De uitkomsten van de vragenlijst zijn op

een kwalitatieve wijze in dit rapport verwerkt. Dat wil zeggen dat een beschrijving van het beeld dat uit de vragenlijst komt, is toegevoegd aan de resultaten van de interviews. In de bijlage is de vragenlijst met de bijbehorende antwoorden van de respondenten te vinden.

Resultaten

Bloeidaal, foto: Johan Evers

2. Samenwerking en ondersteuning

10

Aan de projectgroep is gevraagd hoe zij de samenwerking onderling, met de vakambtenaren, de klankbordgroep en de deelnemers aan de themabijeenkomsten hebben ervaren.

Over het algemeen positief over samenwerking onderling, met de vakambtenaren en deelnemers themabijeenkomsten

Positief zijn de projectgroepleden over de samenwerking onderling, de samenwerking met de vakambtenaren ('heel constructief') en de deelnemers aan de themabijeenkomsten ('geweldig hoe iedereen meedeed'). Iedereen werkte naar vermogen, er was een grote wil om 'eruit te komen' en er was respect voor elkaars rol. Bij de samenwerking met de deelnemers aan de themabijeenkomsten noemen enkele projectgroepleden dat zij graag meer tegenspraak hadden gehad. Het bezwaar was dat het 'alleen maar donkergroen publiek was'. Ook was het 'best moeilijk om tegenspraak te organiseren'. Bij de samenwerking met de vakambtenaren geeft een projectgroeplid aan dat er eerst wel wat strubbelingen waren, maar dat men daarna 'supergoed heeft meegewerkt'. Ook de vakambtenaren zelf benoemen vooral de vernieuwende manier van samenwerken als een positief punt.

Samenwerking met raadsleden in klankbordgroep nuttig, maar soms lastig raadsleden te betrekken bij proces

Over de samenwerking met de raadsleden zijn de projectgroepleden zowel positief als negatief. Het feit dat er een klankbordgroep was met daarin bestuurders en vertegenwoordigers uit de raad beoordelen deze raadsleden als positief ('zo hield je ze aangehaakt, vooral belangrijk omdat we regelmatig van koers wisselden'). De raadsleden in de projectgroep hebben veel vertrouwen voor hun werk ervaren van de raadsleden in de klankbordgroep. Wel vonden zij het soms lastig om de andere raadsleden te betrekken bij het proces. Positief noemen zij dat er veel raadsleden aanwezig waren op de slotbijeenkomst.

Meningen verdeeld over samenwerking met bestuurders in klankbordgroep

De samenwerking met de bestuurders beoordelen de projectgroepleden verschillend. Een enkeling geeft aan dat de bestuurders weinig zichtbaar waren ('alleen bij afronding gezien'), maar een faciliterend ambtenaar zegt: 'Er was wel veel belangstelling, maar dan achter de coulissen.' Hij heeft de relatie met de beide wethouders als 'plezierig' ervaren en ondervond veel steun van hen. Een enkeling heeft directe belangstelling van de bestuurders echt gemist ('het was heel leuk geweest als ze de projectgroepleden hadden gevraagd hoe het gaat'). Andere projectgroepleden reageren hierop dat zij dit niet hebben gemist.

Meer ondersteuning: secretaris, participatiekenner, schrijversteam en procesmanager

Op verschillende momenten in het proces en in verschillende rollen had de projectgroep graag meer ondersteuning gehad. Zo noemt de projectgroep dat er behoefte was aan 'een soort secretaris' (met name het stuk communicatie en onderhouden van de website wordt een aantal keren genoemd), 'een participatiekenner' (een ambtenaar met veel ervaring op het gebied van bewonersparticipatie) en een schrijversteam dat de groep vanaf het begin had begeleid. Een projectgroeplid noemt dat de groep ook behoefte had gehad aan iemand die het proces kan sturen; 'dat had geholpen in het groepsproces in de projectgroep'. Ook een ander projectgroeplid ziet vooral het aanstellen van een projectleider, die voor een heldere projectopdracht zorgt en de tijd bewaakt, als belangrijkste verbeterpunt. De faciliterend ambtenaar had graag gezien dat zijn rol van tevoren voor de rest van de projectgroep helderder was geweest. Waarbij hij echter ook aangeeft dat een zekere mate van vrijheid ook belangrijk is in zo'n proces om 'alles open te kunnen invullen'. De deelnemers van de

bijeenkomsten geven eveneens aan dat zij inhoudelijke kennis op het gebied van participatie hebben gemist.

Meer budget

Met name de raadsleden in de projectgroep geven aan dat meer budget hen had kunnen ontlasten, doordat ze dan ondersteuning hadden kunnen regelen. De raadsleden, die werk, gezin en hun gewone raadswerk moesten combineren met het werk voor de projectgroep Groenvisie, geven aan dat zij ook heel veel 'regelingen' hebben gedaan. 'Als ik dat allemaal niet had hoeven doen, dan had het minder dan de helft van de tijd gekost.'

3. Rollen en kaders

12

Ongebruikelijke rol voor raadsleden en ambtenaren in projectgroep

Voor zowel de raadsleden als de ambtenaren in de projectgroep gold dat zij een andere rol hadden dan normaalgesproken. De projectgroep had tot taak procesinhoudelijk bezig te zijn en zich te onthouden van een vakinhoudelijke bijdrage. Met andere woorden: de projectgroepleden stuurden op het proces, niet op de inhoud. Voor de raadsleden betekende dit dat zij procesmatig meewerkten aan een nota waarover ze later in de raad inhoudelijk mochten oordelen. Ook voor de ambtenaren, die normaalgesproken een inhoudelijke inbreng hebben, gold dat zij als lid van de projectgroep de opdracht hadden gekregen zich uitdrukkelijk geen inhoudelijke maar alleen een faciliterende bijdrage te leveren.

Raadsleden vervullen kaderstellende en procesmatige rol

De projectgroep heeft de invulling van de rol van de raadsleden in de projectgroep als positief ervaren. Zo zegt een van de respondenten: 'Bij de besluitvorming ging het goed omdat de raadsleden in een kaderstellende rol zijn gezet.' Dat heeft men als positief ervaren. Een ander voegt daaraan toe: 'De raadsleden hebben erg op het proces geprobeerd te sturen en ook de ambtenaren speelden daar een goede rol in.'

Raadsleden geen moeite met ongebruikelijke rol

De raadsleden zelf geven aan dat zij geen moeite hebben gehad met de invulling van hun iets andere rol. Vanaf het begin was voor hen duidelijk dat ze in de projectgroep een procesmatige rol hadden, geen inhoudelijke. Ook corrigeerden de projectgroepleden elkaar als iemand opmerkingen over de inhoud wilde maken. Wel konden de raadsleden tijdens de themabijeenkomsten een inhoudelijke inbreng leveren ('zodra er een themabijeenkomst was, mocht je alles zeggen wat je vond').

Faciliterend ambtenaar soms moeite met 'dubbelrol'

De faciliterend ambtenaar had soms moeite met de andere rol die hij in de projectgroep had. Hij omschrijft zijn rol als 'een beetje dubbel'. Dat lag volgens hem met name aan de verwachtingen die de rest van de projectgroep van hem hadden. Enkele projectgroepleden verwachtten dat hij ook een inhoudelijke inbreng zou hebben, hij had echter de opdracht meegekregen dat zijn rol die van 'ondersteunend ambtenaar van het proces' was. Ook ervoer de ambtenaar zijn rol als 'dubbel', omdat hij tevens de verbindende inhoudelijke schakel naar het college was.

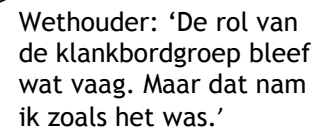
Ook voor één van de twee wethouders was het zoeken naar wat de juiste afstand van de faciliterend ambtenaren tot de projectgroep moest zijn. Hij geeft aan dat het enerzijds belangrijk is dat de ambtenaren inhoudelijk niet te zeer betrokken zijn bij de projectgroep, zodat zij de onafhankelijkheid behouden voor hun voornaamste taak: het adviseren van het college. Anderzijds kan hun inhoudelijke expertise juist van meerwaarde zijn voor de projectgroep. De ambtenaren begaven zich volgens hem tijdens het project dus in een grijs gebied, wat soms wel wat frictie opleverde.

Vakambtenaren ervaren rol niet anders dan normaal

Alle vakambtenaren geven aan dat zij hun rol niet anders hebben ervaren dan normaal. Voor hen was dit een project als alle andere projecten waarin vakambtenaren een adviserende rol hebben. Voor de meeste vakambtenaren was van tevoren ook duidelijk wat er van hen werd verwacht. Voor slechts een enkeling was dat niet helder.

Onduidelijke verwachting voor klankbordgroepleden

De respondenten uit de klankbordgroep geven aan dat het voor hen van tevoren niet duidelijk was wat er van hen werd verwacht. Hun verwachting kwam ook niet overeen met de praktijk. Dit had vooral betrekking op de invulling van hun rol en op het verloop van het proces. Beide wethouders geven aan dat van tevoren niet duidelijk was wat hun rol precies inhield, maar allebei hebben zij dat niet als storend of vervelend ervaren. De ene wethouder geeft aan de het een pilotproject was, net als alle andere pilots. Voor de andere wethouder was dit een uniek proces dat hij graag een kans wilde geven.

Wethouder: 'De rol van de klankbordgroep bleef wat vaag. Maar dat nam ik zoals het was.'

Verwachtingen (algemeen) van de deelnemers bijeenkomsten

De meeste deelnemers van de bijeenkomsten geven aan dat het voor hen duidelijk was wat er van hen werd verwacht. Hun verwachting kwam voor het grootste gedeelte ook overeen met de praktijk. Punten waarop de verwachtingen niet overeenkwamen met de praktijk hebben vooral betrekking op het feit dat er te weinig kaders waren, dat er teveel ruimte was om maar 'van alles' te roepen en dat het 'ontbrak aan richting'.

4. Communicatie en informatie

14

4.1 Informatieverzameling

Wisselende ervaringen met start-, verbindings- en themabijeenkomsten

Op de vraag hoe men start-, verbindings- en themabijeenkomsten heeft ervaren, is er een wisselend beeld te zien.

Succesfactoren bijeenkomsten

De themabijeenkomsten werden door de projectgroep, vakambtenaren, wethouder en deelnemers, afgezien van kanttekeningen (zie: *Verbeterpunten bijeenkomsten*), als een geschikte werkvorm ervaren. De verbindingsbijeenkomst wordt door de vakambtenaren specifiek genoemd. 'Die was heel leuk, omdat alle verschillende thema-avonden bij elkaar kwamen', verwoordt één vakambtenaar het algemene gevoel. Een meerderheid van de deelnemers aan de bijeenkomsten, die de vragenlijst hebben ingevuld, geeft aan dat de bijeenkomsten voldeden aan de verwachtingen die zij daarvan hadden, dat zij zich gehoord voelden tijdens de bijeenkomsten, dat zij voldoende informatie hebben ontvangen om zich een mening te kunnen vormen en dat zij voldoende mogelijkheden hebben gehad om iets in te brengen.

Verbeterpunten bijeenkomsten

Hoewel veel projectgroepleden vinden dat de bijeenkomsten goed waren voorbereid, geven zij ook aan dat de uitvoering heel wisselend was. Een lid noemt de startbijeenkomst zelfs 'een drama'. Ook enkele vakambtenaren vonden de startbijeenkomst chaotisch, omdat het toen nog niet (helemaal) duidelijk was wat er van hen werd verwacht.

Als minpunt noemen de vakambtenaren dat er tijdens de themabijeenkomsten te weinig tijd was om goed de diepte in te gaan en de verschillende standpunten van de deelnemers aan de bijeenkomsten helder te krijgen. 'Het bleef een beetje oppervlakkig en er konden geen keuzes worden gemaakt', geeft een van de vakambtenaren aan. Ook van de deelnemers aan de bijeenkomsten, noemen de meesten als kritiekpunt het ontbreken van kaders en het feit dat het

onduidelijk was wat er met de opbrengst van de bijeenkomsten ging gebeuren ('Ik wist niet hoe de informatie daarna werd verwerkt tot een Groenvisie'). Ook was voor de deelnemers aan de themabijeenkomsten na afloop niet duidelijk wat er met hun inbreng werd gedaan.

Deelnemer bijeenkomst: 'Alles werd lukraak genoteerd en iedereen dacht dus dat zijn/haar gedachten/meningen ook verwerkt werden in de Groenvisie. Er was een heleboel onzin bij, maar dat werd op die avonden niet aangegeven. Men kon rustig 'ins blaue hinein' kletsen zonder weerwoord'.

Bijzondere waardering slotbijeenkomst

De werkvorm van de slotbijeenkomst, waarbij iedereen een amendement

Projectgroeplid: 'Slotbijeenkomst was een geniale werkvorm.'

heeft kunnen indienen dat ter stemming werd gebracht, krijgt van de projectgroep, de wethouders en de vakambtenaren veel waardering. Iemand geeft aan dat de slotbijeenkomst succesvol was 'omdat de griffie het heel goed deed, die gaven extra cachet'. Eén wethouder zegt: 'Prima sfeer, prima naar elkaar geluisterd, goed dat burgemeester het voorzat, goed signaal naar mensen die er druk mee waren.' Wel viel hem op dat de raadsleden hun rol verschillend opvatten. Door de vakambtenaren wordt de rol van de burgemeester extra genoemd en gewaardeerd. 'De burgemeester leidde die heel goed en hield de energie er in.'

Diversiteit van informatiekkanalen was zinvol

Ook via andere kanalen dan de bijeenkomsten is informatie verzameld. Denk daarbij aan: interviews, panelonderzoek, reacties via de website en de tekstvoorstellen in de amendementen. Veel projectgroepleden hebben deze diversiteit aan kanalen als zinvol ervaren. De informatie die werd opgehaald was divers, maar goed om 'een zo volledig mogelijk beeld te krijgen'. Het bleek wel lastig om de diversiteit aan reacties te verwerken in de Groenvisie. Uiteindelijk zijn dilemma's ook als dilemma's in de Groenvisie terecht gekomen.

4.2 Communicatie door projectgroep

Meesten positief over algemene communicatie door projectgroep

Alle groepen die voor deze evaluatie bevestigd zijn, zijn grotendeels tevreden over de communicatie van de projectgroep.

Niks gemist

Een van de wethouders geeft aan dat hij zich tijdens het proces goed op de hoogte gehouden voelde. Voor de andere wethouder was lang niet altijd duidelijk wat er zou gaan gebeuren, maar hij heeft dit niet als storend ervaren. 'Dat vind ik ook wel passend in zo'n traject', geeft hij aan. De meeste vakambtenaren zijn tevreden over de communicatie vanuit de projectgroep. 'Niks gemist', geeft één van de vakambtenaren aan. Een ander zegt: 'Hartstikke goed gedaan.' Slechts een enkeling vindt dat hij te veel zelf moest 'halen'. Bijna alle vakambtenaren vonden het daarnaast prettig dat de communicatie vanuit de projectgroep via één persoon verliep.

Op juiste momenten relevante informatie ontvangen

De meeste deelnemers van de bijeenkomsten geven aan dat zij op de juiste momenten werden geïnformeerd. Ook was de inhoud van de informatie die zij ontvingen voor de meesten interessant. Evenals de frequentie waarmee de deelnemers van de bijeenkomsten informatie ontvingen van de projectgroep. De drie respondenten uit de klankbordgroep¹ die de vragenlijst hebben ingevuld, geven aan dat zij op het juiste moment zijn geïnformeerd. Twee van de drie geven vervolgens aan dat die informatie voor hen ook relevant was. Een respondent is het daar niet mee eens. Dat geldt ook voor de frequentie waarmee de klankbordgroep informatie ontving van de projectgroep. Twee respondenten geven aan daarover tevreden te zijn, een derde is dat niet.

Wisselende meningen over communicatie projectgroep tijdens ordenen en rubriceren van gegevens

Tijdens de periode van juli 2015 tot eind 2015 was de projectgroep bezig met het ordenen en rubriceren van de gegevens. Voor de buitenwereld leek het proces misschien even stil te liggen. Aan de deelnemers van dit onderzoek is gevraagd hoe men de communicatie vanuit de projectgroep tijdens deze specifieke periode heeft ervaren. De vakambtenaren en wethouders waren hier tevreden over. Van de drie leden van de klankbordgroep die de vragenlijst hebben ingevuld, vindt één persoon de communicatie tijdens deze periode onvoldoende. De andere twee geven aan dit niet meer te weten of hier geen mening over te hebben.

Van de deelnemers aan de bijeenkomsten geeft ongeveer de helft aan dat de communicatie in die periode voldoende was. Voor zeven respondenten was de communicatie in deze periode onvoldoende. Tien respondenten geven aan dit niet (meer) te weten.

¹De klankbordgroep bestond uit negen leden die allemaal een enquête hebben ontvangen. Drie leden hebben de vragenlijst ingevuld.

5. Eindresultaat en effect van het proces

5.1 Kwaliteit van het eindresultaat

Inhoud: goede toon, divers/breed genoeg, volledig, duidelijke handvatten...

De meeste respondenten van dit onderzoek zijn tevreden over het eindresultaat van de Groenvisie. De projectgroep vindt de toon van de tekst goed genuanceerd. Ook zijn de projectgroepleden, de vakambtenaren en de deelnemers aan de bijeenkomsten positief over de diversiteit aan groene onderwerpen en het feit dat men het gevoel heeft dat ‘bijna alles erin gekomen is’. Een enkeling mist de essentie. Ongeveer tweederde van de deelnemers van de bijeenkomsten geeft aan dat zij vooral tevreden zijn over de inhoudelijke thema’s en vraagstukken die in de Groenvisie zijn verwoord.

Een wethouder geeft aan dat er veel ‘elementen in zitten die we zelf ook opgeschreven zouden hebben.’ De inbreng van de stad vindt hij van toegevoegde waarde, omdat de visie ‘veel concreter is geworden door de inbreng van de stad’. De vakambtenaren zien in de Groenvisie vooral ook een ‘rechtvaardiging van groen op de agenda’.

Wethouder: ‘Het is een goed leesbaar document geworden waar je mee uit de voeten kan.’

...maar geen keuzes gemaakt

Als minpunt noemen de projectgroepleden dat de Groenvisie niet concreet genoeg is. Hierover zegt een van de leden: ‘Ik had gedacht dat er meer uitwerking zou zijn van wat precies waar zou gaan gebeuren’. Ook de vakambtenaren vinden dat er nog veel keuzes moeten worden gemaakt, maar het is wel een ‘aanleiding om een verdere uitwerking te maken’. Zij benadrukken daarbij dat ook de stad een rol heeft bij het oppakken van de ideeën die in de Groenvisie zijn genoemd. Hun eigen vakinhoudelijke inbreng herkennen sommigen wel en anderen maar matig terug in de Groenvisie.

Keuzes maken, concretiseren en breder trekken

Voor de vakambtenaren is het grootste minpunt van de Groenvisie dat er geen keuzes zijn gemaakt. Zij vinden dat de visie niet concreet genoeg is. Er wordt niet genoemd wie wat gaat doen, waardoor er zaken blijven liggen of inwoners andere verwachtingen van de visie hebben dan de ambtenaren. Ook sommige deelnemers aan de themabijeenkomsten, die de vragenlijst hebben ingevuld, noemen dat er meer duidelijkheid had mogen zijn over de kaders waarbinnen zij mee konden denken en wat er met hun inbreng zou gaan gebeuren. Een ander punt dat de vakambtenaren missen, is het feit dat de Groenvisie zich beperkt tot het groen in de stad. Het groen in het buitengebied blijft buiten beschouwing. Ook de projectgroep mist de aandacht voor het groen in het buitengebied.

Vakambtenaar: ‘Om goed verder te kunnen is het voor ons nodig dat er keuzes worden gemaakt.’

Meer tijd

Hoewel het proces ruim twee jaar heeft geduurd, heeft de projectgroep toch het gevoel gehad dat men een aantal dingen uit tijdsgebrek niet heeft kunnen doen. Men mist vooral de vertaalslag naar de praktische uitvoering. Een van de leden formuleert dat als volgt: ‘Het is wel opgeschreven dat we het samen gaan doen, maar hoe dat wordt ingestoken is niet uitgewerkt, daar had de projectgroep geen tijd voor.’ Ook de vakambtenaren herkennen het punt van ‘te weinig tijd’. Dit

bleek bij hen vooral uit een te korte voorbereidingstijd voor de themabijeenkomsten. Een wethouder vindt juist dat het 'de volgende keer wel vlotter kan'.

Vorm: meningen in projectgroep verdeeld

De meningen over de vorm zijn binnen de projectgroep verdeeld. Een projectgroeplid noemt een nota een 'oud middel om te communiceren'. Een ander zegt: 'Ik denk juist dat een klassiek stuk het handigst is om op te nemen in de politieke onderbouwingen.' Weer een ander geeft aan dat juist de projectgroep zelf heeft bepaald dat de Groenvisie in de vorm van een nota zou worden geschreven. Veel projectgroepliden zijn van mening dat er meer gebruik had kunnen worden gemaakt van visuele middelen zoals kaartmateriaal en infographics.

5.2 Bijdrage proces Groenvisie aan samenwerking met de stad

Sommigen tevreden over grotere rol inwoners, anderen minder of kunnen het niet inschatten

Meer begrip

De meeste projectgroepliden, één wethouder, twee van de drie leden van de klankbordgroep en de deelnemers aan de themabijeenkomsten vinden dat het proces van de totstandkoming van de Groenvisie heeft bijgedragen aan het samen werken met de stad. De meerwaarde zit voor de meesten in het feit dat de rol van de inwoners in dit proces groter was dan in andere

Faciliterend ambtenaar: 'Je kunt ook zien hoe enthousiast inwoners zijn, en dat vind ik heel waardevol.'

participatieprocessen. 'We hebben laten zien dat het ook anders kan, dus in een andere vorm en samen met de stad', formuleert een raadslid het succes. Een projectgroeplid voegt daaraan toe dat er meer begrip is ontstaan tussen inwoners en ambtenaren voor elkaars werk. Volgens een faciliterend ambtenaar heeft het niet alleen de samenwerking met de stad verbeterd, maar ook gezorgd voor

meer gezamenlijkheid tussen de vakambtenaren onderling van de diverse afdelingen ('een aantal thema's bracht de afdelingen bij elkaar'). Een paar leden van de projectgroep ervaren nu al dat zij vaker door de gemeente worden benaderd om hun mening over bepaalde onderwerpen te geven. Dit ervaren zij als positief.

Projectgroeplid: 'Dit proces heeft wel beter de waarde van de bewoners toegelaten, terwijl dat bij andere processen niet gebeurt of minder.'

Lastig in te schatten

Een wethouder geeft duidelijk aan dat hij lastig kan inschatten of het proces van de Groenvisie heeft bijgedragen aan betere samenwerking met de stad. 'Op één pilot verander je geen structuur of cultuur', geeft hij aan. Ook een deel van de deelnemers aan de bijeenkomsten beantwoordt de stelling 'De Groenvisie heeft bijgedragen aan het samenwerken met de stad' met 'weet niet/geen mening'.

5.3 Bijdrage proces Groenvisie aan breed gedragen visie

Deel van de respondenten positief over bijdrage aan breed gedragen visie

Op de vraag of het proces van de totstandkoming van de Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie geven de projectgroepliden een instemmend antwoord. Een van de raadsleden baseert dat op het feit dat de raad de Groenvisie unaniem heeft aangenomen 'en dat is natuurlijk wel een diverse vertegenwoordiging van de stad'. Een ander projectgroeplid geeft als kanttekening aan dat 'het wel gaat om het groene publiek dat gehoord is'. Als reactie daarop geven een paar projectgroepliden aan dat als er meer budget voor communicatie was geweest, de projectgroep misschien wel een diverser publiek had kunnen benaderen.

Ook de beide wethouders zijn ervan overtuigd dat de Groenvisie een breder gedragen visie is geworden. Een van de wethouders formuleert het als volgt: 'Het is niet de gemeente die iets vindt, maar het is door de stad bedacht.' Voor de andere wethouder is hier van doorslaggevend belang dat er niet alleen ambtenaren bij betrokken waren en dat de raadsleden in de projectgroep een andere

positie hadden dan normaal. Eén van de wethouders geeft aan vooral tevreden te zijn over het proces. Hij noemt het proces ‘heel gedurfd’. Hij zegt daarover: ‘Als ik kijk naar het product dat er ligt en naar de slotbijeenkomst, dan heb ik daar waardering voor en vind ik dat een mooi experiment.’ Aanvullend noemden de vakambtenaren nog als succespunt dat de betrokkenen veel van elkaar inhoudelijk en van elkaars werkwijze hebben geleerd.

Een ruime meerderheid van de deelnemers aan de bijeenkomsten vindt dat het proces van de Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie. Een van de respondenten verwoordt het als volgt: ‘Co-creatie, burgerparticipatieproces. [...] Het is nu echt een breed gedragen Groenvisie.’

Ander deel respondenten: verschuiving van verantwoordelijkheid en gemist tegengeluid

De vakambtenaren zijn kritisch als hen gevraagd wordt of het proces van de totstandkoming van de Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie. Een vakambtenaar noemt dit proces een ‘verschuiving van de verantwoordelijkheid’, omdat de raadsleden opeens zelf verantwoordelijkheid moesten nemen voor een plan. Een paar anderen zijn van mening dat zij, als zij zelf een visie over groen hadden gemaakt, het tegengeluid beter had kunnen organiseren.

Ook de respondenten uit de klankbordgroep zijn kritisch. Twee zijn het er niet mee eens, één weet het niet (meer) of heeft geen mening. In de toelichting die de respondenten hebben gegeven, noemen zij alle drie dat er vooral ‘groene’ inwoners en organisaties bij de totstandkoming waren betrokken. Een respondent formuleert het als volgt: ‘De Groenvisie is voornamelijk de visie van mensen met een groene blik (niet negatief bedoeld). Van een breed gedragen visie is sprake wanneer ook mensen aan het woord komen die een andere blik hebben.’

Vakambtenaar: ‘De stad consulteren hadden we zelf anders ook gedaan. Waarschijnlijk hadden we het zelfs breder gedaan en dan hadden we ook de tegenkrachten geconsulteerd.’

Deelnemers bijeenkomsten weten het niet of ‘moeten het nog zien gebeuren’

Opvallend is dat ongeveer een kwart van de respondenten antwoordt met een ‘weet niet/geen mening’ op de vraag of het proces van de totstandkoming van de Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie. Van de respondenten die hun antwoord hebben toegelicht geeft meer dan de helft aan dat zij het lastig vinden om in te schatten in hoeverre de Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie en het samenwerken met de stad. Een respondent zegt daarover: ‘De uitwerking van de visie in projecten zal uiteindelijk de maatstaf zijn of het proces om tot deze visie te komen succesvol is geweest.’

5.4 Bijdrage proces Groenvisie aan verbeteren van vertrouwen raad en stad versus de gemeente

Wisselend beeld over verbetering van vertrouwen

Op de vraag: ‘Heeft de Groenvisie bijgedragen aan het verbeteren van het vertrouwen tussen deelnemers aan de bijeenkomsten en raadsleden enerzijds en de gemeente anderzijds?’ geeft de projectgroep heel wisselende antwoorden. Een aantal beantwoordt de vraag bevestigend, een ander nuanceert de uitspraak met ‘er zijn wel wat relaties ontdooid’ en voor weer een ander geldt dat hij daar geen zicht op heeft. Raadsleden uit de projectgroep geven aan dat hun netwerk binnen en buiten het stadhuis enorm is uitgebreid, wat zij als zeer positief ervaren. De faciliterend ambtenaar beoordeelt de samenstelling van de projectgroep (raadsleden, ambtenaren én inwoners in één groep) als positief. Volgens hem heeft het bijgedragen aan herstel van vertrouwen tussen ‘kritische inwoners en ambtenaren’.

Beide wethouders geven aan dat het vertrouwen tussen de gemeenteraad en de inwoners enerzijds en de ambtenaren anderzijds niet opeens verbeterd is. De een zegt dat er ‘nog wel wat meters moeten worden gemaakt om het vertrouwen terug te krijgen’; de ander zegt het nog stelliger: ‘Overall denk ik niet dat het vertrouwen is verbeterd, omdat daar meer voor nodig is.’ Een van de wethouders merkt op dat hij bij een vergelijkbaar participatietraject een grotere toename in vertrouwen heeft gezien, vergeleken met de Groenvisie. Het valt hem op dat het proces

van de Groenvisie de strijd van gemeenteraad met gemeente op het punt van Groen niet heeft verminderd. Bij het andere participatietraject was dit wel het geval. Hij vermoedt dat dit te maken heeft met de gevoeligheid van het onderwerp Groen binnen de gemeente Amersfoort.

Bijlage

Plantsoen Oost, foto: José Belgers

Bijlage 1 Vragenlijst met antwoorden

Bewoners die een of meerdere themabijeenkomst(en) hebben bezocht, hebben in april 2017 een digitale vragenlijst ontvangen. In totaal hebben 30 van de 110 bewoners gereageerd, een respons van 27%. Vanwege de lage respons moeten de uitkomsten van de vragenlijst met de nodige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. De antwoorden van de respondenten staan hieronder.

Vanwege het kleine aantal respondenten presenteren we in de tabel de absolute aantallen. Tussen haakjes staan de percentages, maar deze moeten als indicatief worden beschouwd. Soms tellen de antwoorden niet op tot 30, omdat een respondent in dat geval een vraag niet heeft ingevuld. De percentages tellen niet altijd op tot 100% vanwege afronding.

1. Hieronder volgt een aantal stellingen over uw rol tijdens het proces van de totstandkoming van de Groenvisie. Geef aan in hoeverre u het met deze stellingen eens bent.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Weet niet/ geen mening
Het was voor mij van tevoren duidelijk wat er van mij werd verwacht.	3 (10%)	17 (59%)	7 (24%)	1 (3%)	1 (3%)
Mijn verwachting kwam overeen met de praktijk.	5 (17%)	14 (47%)	6 (20%)	2 (7%)	3 (10%)

Indien respondenten aangaven dat hun verwachting (helemaal) niet overeen kwam met de praktijk, dan werd de volgende vraag gesteld.

U gaf in de vorige vraag aan dat uw verwachting (helemaal) niet overeenkwam met de praktijk. Kunt u aangeven op welke punten dit niet overeenkwam?

2. Hieronder volgt een aantal stellingen over de bijeenkomsten over de Groenvisie (de start-, thema-, verbindings- en slotbijeenkomsten).

Geef aan in hoeverre u het met deze stellingen eens bent. Als u maar bij één of enkele bijeenkomsten bent geweest, beantwoord de vraag dan voor deze bijeenkomsten.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Weet niet/geen mening
A. De bijeenkomsten voldeden aan de verwachtingen die ik daarvan had.	3 (10%)	19 (63%)	6 (20%)	1 (3%)	1 (3%)
B. Ik voelde mij gehoord tijdens de bijeenkomsten.	4 (14%)	22 (76%)	1 (3%)	1 (3%)	1 (3%)
C. Ik heb vooraf of tijdens de bijeenkomsten voldoende informatie ontvangen om een mening te kunnen vormen.	3 (10%)	22 (76%)	2 (7%)	0 (0%)	2 (7%)
D. Ik had tijdens de bijeenkomsten voldoende mogelijkheden om iets in te brengen.	5 (17%)	21 (72%)	2 (7%)	1 (3%)	0 (0%)
E. Na afloop van de bijeenkomst(en) was het duidelijk wat er met mijn inbreng werd gedaan.	4 (13%)	10 (33%)	12 (40%)	3 (10%)	1 (3%)

Als u het met één of meer van bovenstaande stellingen (helemaal) niet eens bent. Kunt u dan uw antwoord toelichten?

3. Hieronder volgt een aantal stellingen over de informatie die u van de projectgroep ontving tijdens het hele proces. Geef aan in hoeverre u het met deze stellingen eens bent.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Weet niet/geen mening
A. Ik werd op de juiste momenten geïnformeerd.	2 (7%)	20 (67%)	4 (14%)	0 (0%)	3 (10%)
B. De inhoud van de informatie was voor mij interessant.	3 (10%)	21 (70%)	4 (13%)	0 (0%)	2 (7%)
C. De frequentie waarmee ik informatie ontving was goed.	2 (7%)	19 (63%)	7 (23%)	0 (0%)	2 (7%)

4. In de periode van juli 2015 tot december 2015 was de projectgroep bezig met de duiding van de resultaten. Hoe heeft u de communicatie in deze periode ervaren?

13 (43%)   Voldoende
 7 (23%)   Onvoldoende
 10 (33%)   Weet ik niet (meer)/Geen mening

5. Hieronder volgt een aantal stellingen over het eindresultaat. Geef aan in hoeverre u het met deze stellingen eens bent.

	Helemaal mee eens	Mee eens	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens	Weet niet/geen mening
A. De Groenvisie heeft bijgedragen aan het samenwerken met de stad.	6 (21%)	15 (52%)	2 (7%)	0 (0%)	6 (21%)
B. De informatie die in de stad is verzameld, is uiteindelijk in de Groenvisie terechtgekomen.	5 (17%)	13 (45%)	2 (7%)	1 (3%)	8 (28%)
C. De Groenvisie heeft bijgedragen aan een breed gedragen visie.	7 (24%)	12 (41%)	3 (10%)	0 (0%)	7 (24%)

Als u wilt, kunt u uw antwoorden hieronder toelichten.

6. In hoeverre bent u, over het algemeen, tevreden over het eindresultaat van de Groenvisie?

11 (37%)	Zeer tevreden	
13 (43%)	Enigszins tevreden	
2 (7%)	Enigszins ontevreden	-> naar vraag 8
0 (0%)	Zeer ontevreden	-> naar vraag 8
4 (13%)	Weet ik niet/Geen mening	-> naar vraag 9

7. U gaf in de vorige vraag aan dat u (enigszins) tevreden bent over het eindresultaat van de Groenvisie. Kunt u aangeven waarover u het meest tevreden bent?

8. U gaf in de vorige vraag aan dat u (enigszins) ontevreden bent over het eindresultaat van de Groenvisie. Kunt u aangeven waarom u niet tevreden bent en wat er volgens u beter had gekund?

9. Heeft u tot slot nog verdere opmerkingen over wat er volgens u goed ging tijdens het project of wat beter had gekund?